

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİRİNCİ VE DÖRDÜNCÜ SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN COĞRAFYA DERSLERİNDEKİ İLGI
DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI***

*(The Comparison of Interest Levels in Geography Lessons of 1st and 4th Grade
Students in The Department of Social Studies Teaching)*

Yrd. Doç. Dr. Yahya KADIOĞLU^{□□}

ÖZET

Çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin coğrafya derslerine yönelik ilgilerini ve bu ilgililerdeki farklılıkları belirlemektir. Bu amaçla Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde okuyan 154 öğrenciye otuz maddeden oluşan likert tipi tutum ölçeği uygulanmış ve bir açık uçlu soru sorulmuştur. Araştırmada kullanılan t-test istatistik programı sonuçlarına göre öğrencilerin birinci ve dördüncü sınıf olmaları ($P=0.334>0.05$), normal ve ikinci öğretimde bulunmaları (birinci sınıflar $P=0.957>0.05$, dördüncü sınıflar $P=0.995>0.05$) anlamlı bir fark ortaya çıkarmamıştır. Cinsiyet açısından incelendiğinde birinci sınıftaki kız öğrencilerin aynı sınıftaki erkek öğrencilere göre daha ilgili oldukları ($P=0,043<0,05$), dördüncü sınıftaki kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark olmadığı ($P=0,804>0,05$) görülmüştür. Açık uçlu soruya verilen cevaplarda birinci sınıf öğrencileri derslerde daha fazla materyal kullanılması ve uygulama yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Dördüncü sınıf öğrencileri ise genelde geride bıraktıkları dört yıllık öğrenim sürecinin verimli olmadığını belirterek bundan sistem ve öğretmenleri sorumlu tutmuşlardır. Sonuçta coğrafya derslerindeki ilgi düzeyinin yüksek olmadığı ve bunun fakülte'deki öğrenim süreci boyunca çok fazla değişmediği ortaya çıkmıştır.

Key words: öğretmen adayları, coğrafya, ilgi düzeyi

ABSTRACT

This study investigates the differences between the opinions of College of Education, Department of Social Studies preservice teachers' beliefs toward

* Bu makale 14-16 Mayıs 2008'de Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde düzenlenen Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur

** Uşak Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

geography as a lesson. The sample was 154 (78 freshmen, 76 seniors) preservice teachers in Department of Social Studies. For this study a questionnaire with thirty attitude, seven demographic, and two open-ended questions were applied. According to the t-test results being freshmen or seniors ($p=0.334>0.05$) and being in the school during the day time or night time (freshmen: $p=0.957>0.05$ and seniors: $p=0.995>0.05$) were not bring significant differences. There was a significant differences between genders according to the results as follows: female preservice teachers' beliefs in their first year were higher than males ($p=0,043<0,05$). However, there was no significant differences between female and male preservice teachers in their last year ($p=0.804>0.05$). Results of open-ended questions showed that freshmen would like to perform geography lessons with more materials and hands-on experiences. Seniors thought that their college education did not efficient because of college instructors and the educational system. The results showed that preservice teachers' beliefs on geograpy were not high and it did not change during the college years.

Key words: preservice teachers ,geography, interest level

GİRİŞ

İlköğretim aşamasında, özellikle Sosyal Bilgiler dersinin bireylerin kişisel ve toplumsal gelişimi için gereksinim duyacakları temel bilgi ve becerileri kazanmalarında ayrı bir sorumluluğu vardır (Akçay-2008:237). Bu ders bireylerin temel eğitim sürecinde sosyalleşmesi açısından eğitim-öğretim sürecinin temelini oluşturur. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mesleğin gerektirdiği niteliklere sahip olmaları hizmet öncesinde aldıkları eğitime bağlıdır. Bu nedenle öğretmenlerin mesleki gelişimlerine verilen önem son yıllarda sürekli artmaktadır (Çoban-2008:240). Çünkü dersin verimli olabilmesi öğretmenin bilgi ve becerisi ile yakından ilgilidir. Öğretmen sınıfta oluşturacağı uygun bir ortam, kullanacağı materyal ve öğrenci merkezli bir öğretim anlayışıyla öğrencilerde olumlu tutum geliştirebilir. Öğretmenin bunları başarabilmesi derse karşı olumlu bir tutum geliştirebilmesine bağlıdır. Öğrencilerin sosyal bilgilerdeki başarı düzeyi ile öğretmenin hedeflediği beklenti düzeyi arasında doğru orantı olmalıdır. Şayet öğretmen sosyal bilgileri heyecan verici buluyorsa öğrencilerde bu dersin konularını öğrenmeye daha istekli olacaktır (Cleaf, 1991). Sosyal bilgiler öğretimini olumsuz yönde etkileyen birçok değişkenden biri hemen her yaş

*SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİRİNCİ VE DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
COĞRAFYA DERSLERİNDEKİ İLGI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI*

grubundaki veya sınıf düzeyindeki öğrencilerin bu derse karşı olumsuz bir tutum takınmalarındır. Yapılan bazı araştırmalar öğrencilerin sosyal bilgileri öncelikli çalışma alanlarından biri olarak görmediklerini ortaya koymuştur (Öztürk ve Baysal, 1999:10-14). Oysa öğrenciler olumlu tutum geliştirdikleri derslere daha fazla ilgi duymakta ve dersi kolay öğrenmektedirler. Bu nedenle eğitim fakültelerinin sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarının istekli ve arzulu olması öğretmenlik mesleğindeki başarılarını yakından etkileyecektir. Öğrenci tutumlarının belirlenmeye çalışıldığı çalışmalardan çıkan sonuçların değerlendirilmesi ve gerekli önlemlerin alınmasıyla verimlilik artacaktır (Alım- 2008:27).

Eğitim olgusunun öğrenci, öğretmen ve program olarak adlandırılan üç temel ögesi vardır. Bir eğitim sisteminin etkinliği ve verimliliği bu üç ögenin belirli bir hedefe doğru uyum içerisinde ilerlemesine bağlıdır. Öğelerin herhangi birinde meydana gelebilecek bir bozukluk, zayıflık, verimsizlik veya yanlış işleyiş bütün bir sistemin verimliliğini düşürecektir. Bunların önem derecesi aynı olmakla birlikte öğretmen ögesi dikkatli bir ilgi gerektirir (Özel ve Başoğlu, 2007:228). Öğrenmede öğretici de önemli rol oynar. Yapılan araştırmalar öğrencinin öğretmene karşı sempati geliştirdiği derslerde daha başarılı olduğunu göstermiştir (Akınoğlu ve Bakır-2003:89). Öğretmen adaylarının bir dersi öğrenmesi ve öğretmesi derse olan ilgileriyle yakından alakalıdır. Yükseköğretimde okuyan öğrencilerin coğrafya derslerindeki ilgi ve tutumları konusunda araştırmalar yapılmıştır. Sonuçta öğrencilerin ilgi düzeyinin düşük olmadığı görülmüştür. Bununla birlikte literatür taramalarında Sosyal Bilgiler birinci ve dördüncü sınıf öğretmen adaylarının tutumlarını karşılaştıran bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Oysa öğretmen adaylarının yükseköğretimin ilk ve son aşamasında coğrafya derslerine karşı ilgi ve tutumlarındaki fark yükseköğretimdeki kazanımlar açısından önemlidir. Farkın az olması veya olmaması yükseköğretim süresince ilgi ve tutumların değişmediğini, yüksek olması değiştiğini gösterir. Genel olarak ilgi düzeyinin yüksek oluşu öğretmenlik mesleğinde verimi artıracak, aksi durumda verim azalacaktır. İlgi ve tutumlardaki farklılık cinsiyete ve öğretim şekline göre de incelenerek değerlendirilmiştir. Doğa ile iç içe olan coğrafya derslerine günün farklı saatlerinde öğretmen adaylarının ilgilerinin nasıl olduğu araştırılmıştır. Zira bireylerin psikolojik özellikleri günün farklı saatlerinde derse karşı

ilgi ve tutumlarını değiştirebilir. Cinsiyet farklılığının ilgi ve tutumlar üzerindeki etkisini araştıran (Gerber-2001:221-239) kadınların erkeklere göre coğrafyaya daha fazla önem verdiği sonucuna ulaşmıştır.

Yöntem

Araştırma Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde okuyan 154 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Öğrencilerin 76'sı birinci sınıf, 78'i dördüncü sınıflardan oluşmuştur. Birinci sınıftakilerin 38'i normal (20 kız, 18 erkek) 38'i ikinci (18 kız, 20 erkek), dördüncü sınıftakilerin 39'u normal (19 kız, 20 erkek) 39'u ikinci öğretime (21 kız, 18 erkek) devam etmektedir. Ayrıca bir açık uçlu soru sorularak öğrencilerin coğrafya derslerinin işleniş hakkındaki görüşleri ve staj deneyimlerinin öğretmenlik mesleğine katkıları araştırılmıştır.

Öğrencilerin coğrafya dersleri hakkındaki görüş ve düşüncelerini belirlemek amacıyla Demirkaya ve Arıbaş tarafından geliştirilen likert tipi tutum ölçeği kullanılmıştır. Toplam 30 maddeden oluşan ölçeğin güvenilirliği 100 Sosyal Bilgiler Eğitimi öğrencisi üzerinde test edilmiş ve güvenirlik katsayısı Cronbach Alpha değeri 0.92 olarak hesaplanmıştır (Demirkaya ve Arıbaş - 2002:183-184). Mevcut veriler t-test yardımıyla analiz edilmiş ve araştırma konusu olan öğrencilerin ilgi düzeyleri aritmetik ortalamalar şeklinde hesaplanmıştır. Birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri ile normal ve ikinci öğretim öğrencilerinin ilgi düzeyleri belirlenerek aralarında farklılık bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Cinsiyet farklılığının ilgi düzeyine etki yapıp yapmadığı t-test yöntemiyle incelenmeye çalışılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Sosyal Bilgiler birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin ilgi düzeylerini karşılaştırmak amacıyla 30 maddeden oluşan coğrafya tutum ölçeği uygulanmıştır. Ölçekteki tek rakamlı maddeler olumlu, çift rakamlılar olumsuzdur. Olumlu maddelerdeki tamamen katılıyorum seçeneği =5, katılıyorum =4, kararsızım=3, katılmıyorum =2 ve hiç katılmıyorum =1 olarak puanlanmıştır. Olumsuz maddelerdeki tamamen katılıyorum =1, katılıyorum =2, kararsızım =3, katılmıyorum=4 ve hiç katılmıyorum =5 olarak değiştirilmiştir. Araştırmada yapılan t-test hesaplama sonucuna göre 2 ve 2'nin altında olan ortalamalar ilgi düzeyinin düşük, 4 ve 4'ten büyük ortalamalar ilgi düzeyinin yüksek ve

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİRİNCİ VE DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
COĞRAFYA DERSLERİNDEKİ İLGI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

3-4 arası ortalamalar ilgi düzeyinin orta derecede olduğunu göstermektedir. Genel anlamda ilgi düzeyi yüksek değildir. Bu olgu öğrencilerin tercihleri ile ilgili olabileceği gibi, sosyal bilgiler alanındaki sınırlı istihdam imkânlarından da kaynaklanmış olabilir. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'na gelen öğrencilerin bir kısmı birinci tercihlerine farklı bölümler yazmakta fakat puanı yetmediği için bu anabilim dalına gelmektedir.

İstatistiksel hesaplamalar sonucunda birinci ve dördüncü sınıfların ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir fark ($P=0,334>0.05$) ortaya çıkmamıştır (Tablo 1.). Birinci sınıflar daha olumlu düşünmesine rağmen aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Nitekim olumlu maddelerden 1-3-9-17-19 ve 29. maddeye birinci sınıfların sırasıyla % 59.2'si (45 kişi), % 57.9'u (44 kişi), % 25'i (19) % 42.1'i (32 kişi), % 56.6'sı (43 kişi) ve % 50'si (38 kişi); dördüncü sınıfların 43,6'sı (34 kişi), 48.7'si (38), %12.8'i (10), % 28.2'si (22), % 47.4'ü (37) % 42.3'ü (33) tamamen katılmıştır. Olumsuz maddelerden 16-18-22-24-26 ve 30. maddeye birinci sınıfların sırasıyla % 38.2'si (29), % 56.6'sı (40), % 47.4'ü (36), % 38.2'si (29), % 42.1'i (32) ve % 46.1'i (35); dördüncü sınıfların %32.1'i (25), % 46.2'si (36), % 29.5'i (23), % 30.8'i (24), % 23.1'i (18) ve % 38.5'i (30) hiç katılmamıştır.

Tablo 1. Birinci ve Dördüncü Sınıfların Genel İlgi Düzeyleri
Table 1. Common Interest Levels of First and Fourth Classes.

Sınıf	Öğrenci Sayısı	Ortalama
Sosyal 1	76	3.8035
Sosyal 4	78	3.7150

Dördüncü sınıflarda ilgi düzeyinin az da olsa düşük olması meslek edinme kaygısından kaynaklanmaktadır. Üniversite öğreniminin son döneminde öğrencilerde meslek hayatına yönelik düşüncelerin yoğunlaşması son derece olağandır. Öğrenciler kendi uzmanlık alanlarını daha fazla sorgulayarak meslek hayatına ilişkin teoriler geliştirir. Bu nedenle coğrafya derslerine olan tutum ve ilgilerinin olumsuz yönde değişme olasılığı vardır.

YAHYA KADIOĞLU

Tablo 2. Birinci ve Dördüncü Sınıfların Ölçek Bazında İlgili Düzeyleri Table 2. Interest levels on scale based of first and fourth classes				
Sıra No	Ölçek maddeleri	Sınıf	Sayı	Ortalama
1.	Coğrafya derslerini severim.	Soysa 1	76	4.39
		Sosyal 4	78	4.15
2.	Coğrafya dersi bana çekici gelmiyor.	Soysa 1	76	3.97
		Sosyal 4	78	3.81
3.	Coğrafya öğrenmek, alanı ne olursa olsun her öğrenci için önemlidir.	Soysa 1	76	4.29
		Sosyal 4	78	4.24
4.	Çevremdeki insanlar, coğrafyanın önemli bir ders olduğunu düşünmüyorlar.	Soysa 1	76	3.16
		Sosyal 4	78	3.26
5.	Coğrafya öğretmenliği, sahip olmak istediğim en önemli meslektir.	Soysa 1	76	2.83
		Sosyal 4	78	2.74
6.	İleride coğrafya ile ilgili bir meslek seçmeyi düşünmüyorum.	Soysa 1	76	3.33
		Sosyal 4	78	3.53
7.	Coğrafya dersinin eğlenceli geçmesinde öğretmenin sınıf içindeki tutum ve performansı etkilidir.	Soysa 1	76	4.58
		Sosyal 4	78	4.63
8.	Coğrafya derslerinin sıkıcı geçmesinin nedeni öğretmenlerdir.	Soysa 1	76	2.25
		Sosyal 4	78	2.10
9.	Sık sık bulutlara bakıp, hava durumu tahmini yapmaktan hoşlanırım.	Soysa 1	76	3.34
		Sosyal 4	78	3.19
10.	Coğrafya dersinde öğrendiklerimi günlük yaşantımda kullanabileceğimi düşünmüyorum.	Soysa 1	76	3.78
		Sosyal 4	78	3.92
11.	Bitki ve hayvanlar da insanlar kadar yaşama hakkına sahiptir.	Soysa 1	76	4.55
		Sosyal 4	78	4.57
12.	İnsanoğlunun, doğal çevreyi acımasızca yok ettiğine inanmıyorum.	Soysa 1	76	2.55
		Sosyal 4	78	2.35
13.	Televizyonda hava durumu raporlarını sık sık izlerim.	Soysa 1	76	3.76
		Sosyal 4	78	3.85
14.	Televizyonda coğrafya ile ilgili yayınları izlemekten sıkılırım.	Soysa 1	76	3.80
		Sosyal 4	78	3.91
15.	Okul hayatım boyunca coğrafya dersleri almak isterim.	Soysa 1	76	3.84
		Sosyal 4	78	3.83
16.	Mümkün olsa coğrafya dersi yerine başka bir ders alardım.	Soysa 1	76	4.05
		Sosyal 4	78	3.88
17.	Coğrafya dersinde öğrendiğim bilgileri çevremdeki insanlara anlatmaktan zevk alırım.	Soysa 1	76	4.05
		Sosyal 4	78	3.82
18.	Coğrafya derslerinden bir şey anlamıyorum, bu yüzden coğrafya öğrenmek istemiyorum.	Soysa 1	76	4.34
		Sosyal 4	78	4.10
19.	Coğrafya dersi uygulama (arazi) gezilerine katılmaktan zevk alırım.	Soysa 1	76	4.37
		Sosyal 4	78	4.17
20.	Doğa ile baş başa olacağım bir mesleğe sahip olmak istemem.	Soysa 1	76	3.83
		Sosyal 4	78	3.82
21.	Coğrafya derslerine gireceğim saati dört gözle beklerim.	Soysa 1	76	3.42
		Sosyal 4	78	2.92
22.	Coğrafya dersine girerken büyük bir isteksizlik duyuyorum.	Soysa 1	76	4.16
		Sosyal 4	78	3.73
23.	Coğrafya dersi ile ilgili araştırmaları sıkılmadan zevkle yaparım.	Soysa 1	76	4.04
		Sosyal 4	78	3.63
24.	Coğrafya dersine mecbur olduğum için çalışırım.	Soysa 1	76	3.91
		Sosyal 4	78	3.68
25.	Diğer derslere göre coğrafyaya daha çok severek çalışırım.	Soysa 1	76	3.62
		Sosyal 4	78	3.42
26.	Coğrafya dersine sadece sınıf geçmek için çalışırım	Soysa 1	76	4.00
		Sosyal 4	78	3.60
27.	Harita, küre ve diğer öğretim materyalleri kullanılarak işlenen coğrafya derslerinde daha iyi öğreniyorum.	Soysa 1	76	4.49
		Sosyal 4	78	4.58
28.	Coğrafya konularını öğrenmek çok kolay olduğu için derslerde çeşitli öğretim araç ve gereçlerinin kullanılması gereksizdir.	Soysa 1	76	4.32
		Sosyal 4	78	4.63
29.	Coğrafya dersi ile günlük yaşam arasında ilişki kurmak beni mutlu ediyor.	Soysa 1	76	4.21
		Sosyal 4	78	4.19
30.	Coğrafya ile ilgili konularla uğraşmak beni sıkıyor.	Soysa 1	76	4.09
		Sosyal 4	78	4.03

*SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİRİNCİ VE DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
COĞRAFYA DERSLERİNDEKİ İLGI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI*

Birinci ve dördüncü sınıflarda ilgi düzeyi ortalaması 7. maddede (Coğrafya derslerinin eğlenceli geçmesinde öğretmenin sınıf içindeki tutum ve performansı etkilidir) en yüksek değere ulaşmıştır (Tablo 2.). Birinci sınıfların % 71.1'i (54), dördüncü sınıfların % 80.8'i (63 kişi) coğrafya derslerinin eğlenceli geçmesini öğretmenlerin tutum ve davranışlarına bağlamıştır. Birinci sınıftaki öğrencilerin % 31.6'sı (24 kişi) ve dördüncü sınıfların % 42.3'ü (33 kişi) ilgi düzeyi ortalamasının en düşük olduğu olumsuz maddelerden 8. maddeye (Coğrafya derslerinin sıkıcı geçmesinin nedeni öğretmenlerdir) tamamen katılmıştır. Her iki maddenin ortak sonucu dersin işlenişinde öğretmenin oynadığı aktif roldür. Buna göre ilgi düzeyinin yüksek veya düşük olmasında öğretmen önemli bir faktördür. Birçok araştırma, öğrenme sürecinde öğretmenin oynadığı aktif role işaret etmiştir. Öğretmen geliştireceği olumlu tutum ve davranışlarla öğrenciler üzerinde pozitif etki yapar ve öğrenme kolaylaştırır. Aksi durumda öğrenci olumsuz etkilenir ve öğrenme zorlaşır.

Coğrafya dersine karşı ilgide cinsiyet farklılığının bulunmadığı ifade edilse de (Lannes ve diğerleri- 2002:157-179), birinci sınıftaki kız ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($P=0,043<0,05$) ortaya çıkmıştır. Ortalamalar incelendiğinde (Tablo 3.) kızların erkeklere göre daha olumlu düşündükleri anlaşılmaktadır. Ancak dördüncü sınıflarda cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($P=0,804>0,05$) yoktur. Birinci sınıftaki kız ve dördüncü sınıftaki erkek öğrenciler ile birinci sınıftaki erkek ve dördüncü sınıftaki kız öğrenciler arasında ilgi düzeyi açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Birinci sınıflarda görülen farklılıkta kadınların küçük yaşlarda çevreye ve topluma karşı daha duyarlı olmalarının önemli rolü vardır (Gerber-2001: 221-239). Ancak dördüncü sınıfa gelinceye dek öğrenim süreci ile ilgili ideal ve realiteler arasındaki farklılıklar kız öğrencilerdeki ilginin kısmen de olsa azalmasında etkili olduğu kanaatindeyiz. Kuşkusuz bu süreçte meslek hayatına atılma düşüncesinin de payı vardır. Birinci ve dördüncü sınıftaki tüm kızların ilgi düzeyi ortalaması 3.8132 iken, bu oran erkeklerde 3.7026 olarak hesaplanmıştır. Anlamlı olmamakla birlikte genel olarak kız öğrencilerin erkeklere oranla coğrafya derslerine karşı daha ilgili oldukları ortaya çıkmıştır. Nitekim birinci sınıftaki kızların % 60.5'(23 kişi), dördüncü sınıftakilerin % 50'si (19); birinci sınıftaki erkeklerin % 34.2'si (13), dördüncü sınıftakilerin % 30.5'i (19) olumsuz maddelerden 22'ye hiç

katılmamıştır. Olumlu maddelere kız ve erkek öğrencilerin tamamen katılma oranları birbirine yakın iken, olumsuz maddelere hiç katılmıyorum oranı kızlarda daha yüksektir. Kız çocukları büyüdükçe yakın ve uzak çevreyle daha sık etkileşime geçerler. Okulda ve medyada daha önce görme ve tanıma fırsatı bulamadıkları coğrafyayı sevmeye ve ona daha fazla ilgi duymaya başlarlar (Cin- 2007:47)

<i>Tablo 3. Cinsiyete Göre İlgi Düzeyleri</i>							
<i>Table 3. Interest levels according to gendre</i>							
Sınıf	Cinsiyet	Sayı	Ortalama	Sınıf	Cinsiyet	Sayı	Ortalama
Sosyal 1	Kız	38	3.6737	Sosyal 4	Kız	39	3.7316
	Erkek	38	3.9333		Erkek	39	3.6992

Öğrencilerin normal ve ikinci öğretim oluşlarına göre de ilgi düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. İlgi düzeyi ortalamaları birbirine oldukça yakındır (Tablo 4.). Ancak olumlu ve olumsuz maddelerin bazılarında öğrencilerin katılma oranları istatistiksel anlamı olmayan farklılıklar göstermiştir. Olumlu maddelerden 1, 5, 9, 11, 23, 19 ile olumsuz maddelerden 2, 18, 22, 26, 30'a birinci ve dördüncü sınıftaki normal ve ikinci öğretim öğrencilerinin katılım oranları değişkendir. Örneğin birinci sınıf normal öğretimde 18 öğrenci (% 47.3) 1. maddeye, 16 öğrenci (% 42.1) 29. maddeye tamamen katılırken, söz konusu maddelere ikinci öğretimde tamamen katılan öğrenci sayısı 27 (% 71) ve 22 (% 57.8) olmuştur. Benzer özellik birinci ve dördüncü sınıfların normal ve ikinci öğretim şubelerinde gözlenmiştir. Birinci sınıf normal öğretimde okuyan öğrencilerin %7.9'u (3 kişi), ikinci öğretimdekilerin %15.8'i olumlu maddelerden 5'e tamamen katılmıştır. Dördüncü sınıf normal öğretimdeki öğrencilerin %19.2'si (15 kişi), ikinci öğretimdekilerin % 26.9'u (21 kişi) 9 maddeye hiç katılmamıştır. Öğretim şekline göre ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmamasında her iki öğretimde de derslerin aynı öğretim elemanları tarafından yürütülmekte olmasının etkili olabileceği ifade edilmektedir (Çetin- 2008-39)

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİRİNCİ VE DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
COĞRAFYA DERSLERİNDEKİ İLGI DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Tablo 4. Öğretim Şekline Göre İlgı Düzeyleri

Table 4. Interest Levels According to Being in the School During the Day Time or Night Time

Sınıf	Öğretim Şekli	Sayı	Ortalama	Sınıf	Öğretim Şekli	Sayı	Ortalama
Sosyal 1	Normal öğretim	38	3.8000	Sosyal 4	Normal öğretim	39	3.7145
	İkinci Öğretim	38	3.8070		İkinci Öğretim	39	3.7154

Anketin sonunda öğrencilere yöneltilen “Bölümünüzün sizi coğrafya öğretimi konusunda daha iyi bir şekilde nasıl yetiştirebileceğini düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplarda birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri arasında bariz fikir ayrılığı olduğu ortaya çıkmıştır. Birinci sınıf öğrencilerinin genelde derslerin uygulamalı yapılması dışında önemli bir talepleri olmamıştır. Buna karşılık dördüncü sınıf öğrencileri uygulama yetersizliğine ek olarak ders saatleri ve materyal kullanımının az, öğretmenlerin pasif, staj, gezi ve uygulanmaların yetersiz ve sistemin yanlış olduğunu ifade etmişlerdir. Bu farklılıkta öğretmenlik dışındaki istihdam alanlarının sınırlı olması önemli rol oynamıştır (Demirci ve diğerleri-2002:171-185). Dördüncü sınıfta öğrenciler meslek hayatını düşündüklerinden öğretim hayatlarını daha fazla yargılayarak eksik olduklarını düşünmekte ve bundan sistem ve öğretmenleri sorumlu tutmaktadırlar.

SONUÇ

Araştırma sonucunda ilgi düzeyinin genel olarak orta derecede olduğu, birinci ve dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerin coğrafya derslerine karşı ilgilerinde cinsiyet, öğretim şekli, sınıf düzeyi kriterlerine göre anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuçtan Yüksek Öğretim süresince öğrencilerin ilgi düzeylerinin değişmediği anlaşılmaktadır. Oysa Yüksek Öğretim’deki kazanımların gereği olarak dördüncü sınıflarda ilgi düzeyinin daha yüksek çıkması beklenirdi. Bu durumda Yüksek Öğretim süreci sorgulanmalıdır. Coğrafya derslerinde verimin artırılması için öğretim elemanlarına önemli görevler düşmektedir. Dersler materyal kullanılarak daha somut işlenmeli, öğrencileri sıkan teorik yöntemler yerine pratik yöntemler kullanılmalı,

araştırma ve uygulamalar yapılarak coğrafya dersleri dört duvar arasından çıkartılmalıdır.

Birinci sınıftaki öğrencilerin ilgi düzeyleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermiştir. Kızlar erkeklere göre daha olumlu düşünülmektedir. Yapılan araştırmalar kadınların erkeklere göre doğal çevreye karşı daha duyarlı olduklarını göstermiştir. Ancak dördüncü sınıfta kız öğrencilerin ilgilerinde azalma görülmektedir. Öğrenim sürecindeki eksiklikler ve meslek hayatına atılma düşüncesi kızların olumlu yaklaşımını azaltmaktadır.

Tutum ölçeğinin sonunda sorulan “Bölümünüzün sizi coğrafya öğretimi konusunda daha iyi bir şekilde nasıl yetiştirebileceğini düşünüyorsunuz?” sorusunda dördüncü sınıf öğrencileri geride bıraktıkları yüksek öğrenim sürecini yargılayarak sistemi ve öğretmenleri suçlu bulmuşlardır. Öğrencilerin yüksek öğrenim öncesi idealleri ile öğrenim süresince karşılaştıkları realiteler düşüncelerinin değişmesinde etkili olmuştur. Öğrenciler üniversiteye gelmeden önceki düşünceleri ile geldikten sonraki düşüncelerinin çok farklı olduğunu, birçok konuda hayal kırıklığı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ancak öğrenim sürecinde kendilerine düşen roller hakkında öz eleştiri yapmamışlardır. Sosyal Bilgiler alanında istihdamın sınırlı olması öğrencilerin bakış açısını değiştirmiştir. Ancak bu düşünce meslek hayatına atılma dönemi yaklaştığında ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akçay, R.C., 2008, Sosyal Bilgiler Eğitiminin Amaçları ve İşlevleri Açısından Değerlendirilmesi ve Ders Dışı Etkinlikleri Kapsayan Bir Model Önerisi. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumu, Bildiriler, 14-16 Mayıs ÇOMÜ Eğitim Fak., Nobel Basımevi, Ankara
- Akınoğlu, O. ve Bakır, S.A., 2003, İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Coğrafya Konularını Öğrenmeleriyle İlgili Durum Analizi. Marmara Coğrafya Dergisi sayı: 8, İstanbul.
- Alım, M., 2008, Lise Öğrencilerinin Coğrafya Dersine Yönelik Tutumları. Doğu Coğrafya Dergisi sayı No: 19, Erzurum.

*SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİRİNCİ VE DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
COĞRAFYA DERSLERİNDEKİ İLĞİ DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI*

- Çoban, A., 2008, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programlarının Değerlendirilmesi. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumu, Bildiriler, 14-16 Mayıs ÇOMÜ Eğitim Fak., Nobel Basımevi, Ankara.
- Demirci, A., Sekin. S., Ünlü, M., 2002, Mesleki Açından Coğrafyanın Önemi ve Türkiye’de Kullanımı, Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı: 5, İstanbul.
- Cin, M., 2007, Sınıf Öğretmeni Adaylarının Coğrafya Dersine Olan İlgi Düzeyleri ve Cinsiyet Farklılıkları. Doğu Coğrafya Dergisi Sayı:18, Erzurum.
- Çetin, B., 2008, Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Coğrafya Derslerine Olan İlgi Düzeyi, Doğu Coğrafya Dergisi Sayı No : 19, Erzurum.
- Demirkaya, H., -Arıbaş, K., 2004, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı:12, Konya.
- Gerber, R.V., 2001, “Attitudes to Geography in Australia”, Australian Geographer, 32(2):221-239.
- Lannes, D. Rumjanek ve diğerleri, 2002, Brazilian Schools: Comparing Students’ Interests With Whatis Being Taught. Educational Research, 9 (1):21-33.
- Özel, A. ve Başoğlu, M., 2007, Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayları ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Coğrafya Dersleriyle İlgili Görüşleri, Marmara Coğrafya Dergisi , Sayı:15, İstanbul
- Öztürk, C ve Baysal, N., 1999, İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumu, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı No: 6 (Özel Sayı), IV. Ulusal Sınıf öğretmenliği Sempozyumu, 15-16 Ekim 1998, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Van Cleaf Dawid W., 1991, Action in Elementary Social Studies. New Jersey, Prentice- Hall, Inc.